

Карабан К. І.
здобувач ОС Магістр
Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ, Україна

Білодід Н. А.
здобувач ОС Магістр
Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ, Україна

Купріянич І. П.
д.е.н., доцент
Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ, Україна

РАЦІОНАЛЬНЕ ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬ ПРИРОДООХОРОННОГО ФОНДУ ЯК ОСНОВА СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Природо-заповідний фонд є важливою складовою національного багатства будь-якої країни, та має вагоме значення для життя суспільства вцілому.

Території природно-заповідного фонду виконують функції, що впливають на екологічне, економічне, соціальне та культурне життя людей. Насамперед, природо-заповідні території відіграють ключову роль у збереженні біорізноманіття. Вони забезпечують захист рідкісних, ендемічних і зникаючих видів флори і фауни, підтримуючи екологічний баланс і стійкість екосистем. Ці території також забезпечують екосистемні послуги, такі як очищення води, регулювання клімату, збереження ґрунтів і запобігання ерозії. Вони діють як природні резервуари, які можуть допомогти в адаптації до змін клімату, зберігаючи вуглець у рослинності та ґрунтах. [2, 5, 6]

Природо-заповідні території мають значний економічний потенціал. Вони можуть сприяти розвитку екотуризму, який, у свою чергу, приносить доходи місцевим громадам і державі. Туристи, які відвідують національні парки та заповідники, часто витрачають кошти на проживання, харчування, транспорт та інші послуги, стимулюючи економічну активність у регіонах, що мають природні багатства. Крім того, природні ресурси, збережені в заповідниках, можуть використовуватися для наукових досліджень і розвитку інноваційних технологій у сфері біоресурсів. [2, 5, 6]

Соціальне значення природо-заповідних територій полягає у створенні рекреаційних можливостей для населення. Відвідування природних парків та заповідників сприяє фізичному та психологічному здоров'ю людей, надаючи можливість відпочинку на природі, занять спортом та освітою. Такі території слугують місцями екологічного виховання і підвищення екологічної свідомості громадян, що є важливим для сталого розвитку суспільства.

Прогресивне суспільство, зокрема Європейський Союз, розуміє гостроту проблеми збереження природних територій, яка є сьогодні, та все частіше приймає сміливі й далекоглядні рішення, покликані зупинити глобальні кліматичні зміни та гарантувати надійне майбутнє Європейському континенту.

Зокрема У травні 2020 року Європейська Комісія презентувала, масштабний природоохоронний документ— "Стратегію біорізноманіття ЄС до 2030 року: Повернення природи у наше життя". Стратегія містить конкретні зобов'язання та дії, які мають бути виконані на території ЄС до 2030 року. Зокрема 30% суходолу та 30% морських акваторій повинні стати заповідними територіями; 10% сільгоспугідь мають бути виведені з обробітки і відновлені до природних екосистем; використання пестицидів має скоротитися на 50%; 25 тисяч км річок потрібно відновити до стану вільноплинних. [3]

Україна має зобов'язання заповісти 15% від загальної площі країни до 2030 року в рамках Угоди про асоціацію з Європейським Союзом, яка стала основою для Державної стратегії сталого розвитку. Наразі природно-заповідний фонд становить лише 6,7% у структурі усіх земель України. І хоча попри війну процес заповідання не зупиняється, темпи створення територій природно-

заповідного фонду значно нижчі, ніж потрібно, аби вчасно досягти мети. Так, у 2022 році заповіли 0,085% від усієї території України, у 2023 — 0,02%.

Окремо варто відмітити, що території природно-заповідного фонду зазнають великої шкоди внаслідок війни. Станом на 1 січня 2024 року, збитки, завдані водним та земельним ресурсам, атмосферному повітрю, територіям та об'єктам природно-заповідного фонду оцінюються у 2,189 трлн гривень. Майже 3 млн га лісу постраждали від бойових дій. Сьогодні 2,5 млн га природоохоронних територій перебувають під загрозою знищення через дії Російської Федерації. Близько 160 об'єктів Смарагдової мережі - оселищ видів та оселищ, що охороняються на європейському рівні, та 17 Рамсарських угідь площею 627,3 тис. га - водно-болотних угідь міжнародного значення - зазнають негативного впливу бойових дій. Як зазначають фахівці Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів «йдеться не лише про колосальну шкоду екології у Луганській, Донецькій, Харківській, Сумській, Чернігівській областях, а й тих, які не межують безпосередньо з кордонами. Це і обстріли, і підриви (як от підрив Каховської дамби), і мінування, яке не надає можливості потрапляти до цих об'єктів та належним чином утримувати їх. [4]

Тому одним із головних викликів для України в умовах війни - це збереження та відновлення природних екосистем. Воєнні дії призвели до знищення лісів, забруднення водних джерел, ерозії ґрунтів та ряду інших негативних наслідків, які впливають на якість землі та можливості її використання в майбутньому. Отже, пошук інноваційних методів для відновлення природних ресурсів, збереження біорізноманіття є критично важливим аспектом управління земельними ресурсами в період воєнного конфлікту та у повоєнному відновленні.

З огляду на те, що землі природно-заповідного фонду відіграють ключову роль у житті суспільства, забезпечують екологічну стійкість, сприяють економічному розвитку, покращують якість життя людей і зберігають культурну спадщину, - збереження та розширення цих територій є критично важливими для сталого розвитку і процвітання суспільства. Інвестуючи у природо-заповідний фонд, ми інвестуємо у наше майбутнє, забезпечуючи здоров'я, добробут та стабільність для нинішніх і майбутніх поколінь.

Список використаних джерел

1. Указ Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року». 30.09.2019р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text>
2. Закон України «Про природно-заповідний фонд України». Постанова ВР України № 2457-XII 16.06.1992р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-12/ed20170903#Text>
3. 12/ed20170903#Text
4. Офіційний сайт Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України. URL:<https://mepr.gov.ua>

5. Європейський підхід до розвитку природно-заповідного фонду наприкладі Люблінського воєводства Польщі. URL: <https://dn.gov.ua/news/yevropejskyj-pidhid-do-rozvytku-pryrodno-zapovidnogo-fondu-na-prykladilyublinskogo-vojevodstva-polshhi>

6. Горошкова Л. А., Хлобистов Є. В., Трофимчук В. О. Взаємозв'язок економічного зростання та асиміляційного потенціалу довкілля у забезпеченні сталого розвитку національного господарства. Управління проектами та розвиток виробництва. 2019. №1(69). С. 24–37

RATIONAL USE OF NATURE CONSERVATION FUND LANDS AS A BASIS FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT

Abstract. The article discusses the importance of nature reserve lands for the life of society. It is noted that nature reserves have economic potential and social significance. Therefore, one of the main challenges for Ukraine in war conditions is the preservation and restoration of natural ecosystems. The search for innovative methods for the restoration of natural resources and the preservation of biodiversity is a critically important aspect of land resource management in the period of military conflict and post-war reconstruction.

IRWIR PAN
Polska Akademia Nauk
Instytut Rozwoju Wsi i Rolnictwa

Asociația tinerilor și tinerelor
din România

Co-funded by the
European Union

RUAR
REBUILD RURAL
UKRAINE

«СУЧАСНІ ВИКЛИКИ В УПРАВЛІННІ ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ»

“MODERN CHALLENGES IN LAND RESOURCES MANAGEMENT”

**Матеріали I Міжнародної науково-практичної
конференції**

**Materials of the 1st International Scientific and
Practical Conference**

Червень/June 7, 2024

УДК 332.36

Сучасні виклики в управлінні земельними ресурсами: матеріали I Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 7 червня 2024 р.). Київ : Редакційно-видавничий відділ НУБіП України, 2024. 168 с.

Видання містить матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні виклики в управлінні земельними ресурсами». Тематика конференції відображає комплексність, міждисциплінарність і багатовекторність проблем формування сталого землекористування та інноваційних підходів до їх вирішення. У тезах доповідей учасників представлено технічні, організаційні, економічні, екологічні та соціальні засади забезпечення формування сталого землекористування.

Матеріали збірника будуть корисними для фахівців у сфері землеустрою, геодезії, картографії, містобудування, геоінформаційних технологій та ін.

The publication contains materials of the I International scientific-practical conference «Modern challenges in land resources management». The theme of the conference reflects the complexity, interdisciplinarity and multi-vector nature of the problems of sustainable land use formation and innovative approaches to their solution. The participants' reports present the technical, organizational, economic, environmental and social principles of ensuring the formation of sustainable land use.

The materials of the collection will be useful for specialists in the field of land management, geodesy, cartography, urban planning, geographic information technologies, etc.

Матеріали подано в авторській редакції

Materials are submitted in the author's edition

Рекомендовано до друку вченими радами

Факультету землевпорядкування Національного університету біоресурсів і природокористування України
(протокол № 10 від 20 червня 2024 р.)

Інституту землекористування Національної академії аграрних наук України
(протокол № 6-1 від 24 червня 2024 р.)

ISBN 978-617-8171-66-7

© Національний університет біоресурсів і природокористування України, 2024
©Institute of Rural and Agricultural Development Polish Academy of Sciences (IRWiR PAN), 2024
©ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України», 2024
©Інститут землекористування НААН України, 2024